

ROZWIĄZANIA

Zadanie 15.

W Polsce w końcu 2014 r. według GUS mieszkało (36,0 / 38,5 / 39,7) mln osób. Jest to liczba osób obliczona na podstawie (PESEL / ostatniego spisu powszechnego i późniejszych bilansów ludności / badania aktywności ekonomicznej ludności [BAEL]), która to metoda nie odzwierciedla faktu, że część osób z różnych przyczyn wyjechała za granicę, zwłaszcza w poszukiwaniu pracy i równocześnie nie wymeldowała się. GUS w 2013 r. populację takich osób, pozostających poza granicami Polski powyżej 3 miesięcy szacował na około (700 tys. / 2 mln / 4 mln).

W ostatniej dekadzie (2005-2014) w Polsce urodziło się (800 tys. / 1,5 mln / 3,9 mln) dzieci, co w porównaniu do dekady 1975-1984 oznacza (prawie dwukrotny spadek / spadek o 15% / podobny poziom) liczby urodzin. Główną przyczyną są (zmiany we wzorcach formowania rodzin i płodności / mniejsza liczba ludności Polski / zmiany w poziomie zdrowotności społeczeństwa). Zmiany, które zachodzą pod tym względem w ostatnich dwóch dekadach w Polsce są opisane w koncepcji (pierwszego przejścia demograficznego / drugiego przejścia demograficznego / przejścia epidemiologicznego) i obserwowano je już w latach 80. XX w. w (Ameryce Południowej / Azji Środkowej / Europie Zachodniej). Ich konsekwencją w Polsce jest m.in. jeden z najniższych na świecie współczynników (zgonów / dzietności / migracji), o wartości na poziomie 1,2-1,4 w ostatniej dekadzie, powodujący (silne migracje ze wsi do miast / brak zastępowalności pokoleń / rosnącą liczbę zgonów).

Zadanie 16.

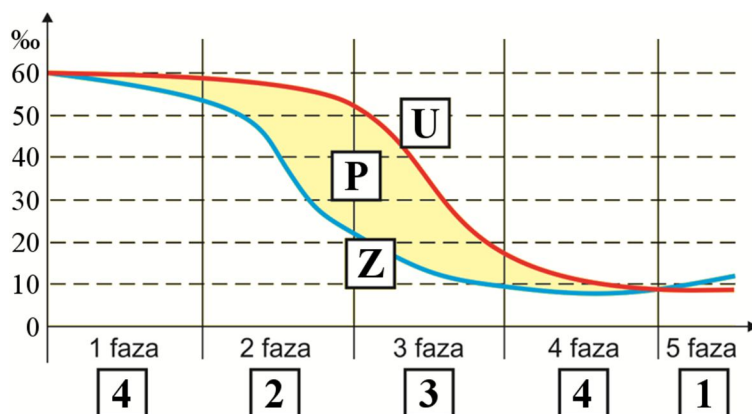
Na rysunku przedstawiono fazowy model rozwoju demograficznego, zwany też przejściem demograficznym. Wstaw w odpowiednie miejsca (puste kwadraty na rysunku) określenia charakteryzujące:

a) elementy ruchu naturalnego:

U – urodzenia, Z – zgony, R – przyrost rzeczywisty, P – przyrost naturalny (jedno z określeń jest nieprawidłowe)

b) tempo zmian liczby ludności:

1 – regres, 2 – przyspieszony wzrost, 3 – zmniejszający się wzrost, 4 – powolny (słaby) wzrost, 5 – głęboki regres (zgodnie z modelem opisanym w literaturze, jedno z określeń należy przypisać do dwóch faz, a jedno z podanych jest nieprawidłowe)



Zadanie 17.

Na mapach przedstawiono wskaźniki dotyczące ruchu naturalnego w państwach świata w roku 1970 i 2013 (granice na mapach są z pierwszej dekady XXI w.). Wpisz odpowiednią literę (A-F) do kwadratu w lewym górnym rogu każdej z map. Tylko 4 odpowiedzi spośród 6 podanych są prawidłowe.

A – przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców w 1970 r.

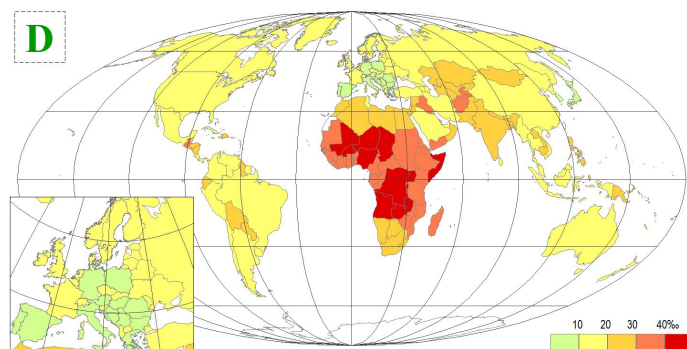
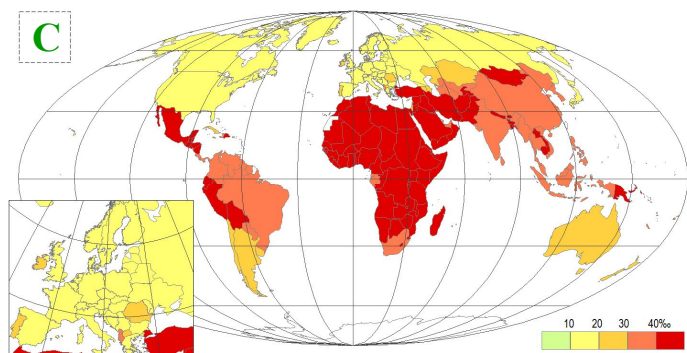
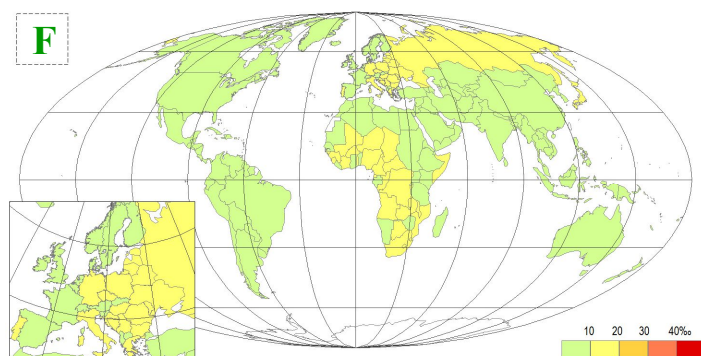
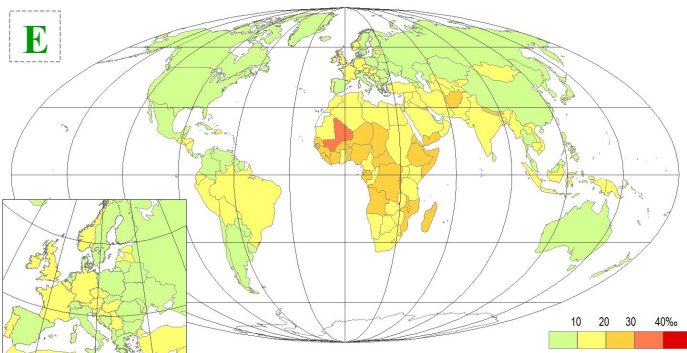
B – przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców w 2013 r.

C – urodzenia na 1000 mieszkańców w 1970 r.

D – urodzenia na 1000 mieszkańców w 2013 r.

E – zgony na 1000 mieszkańców w 1970 r.

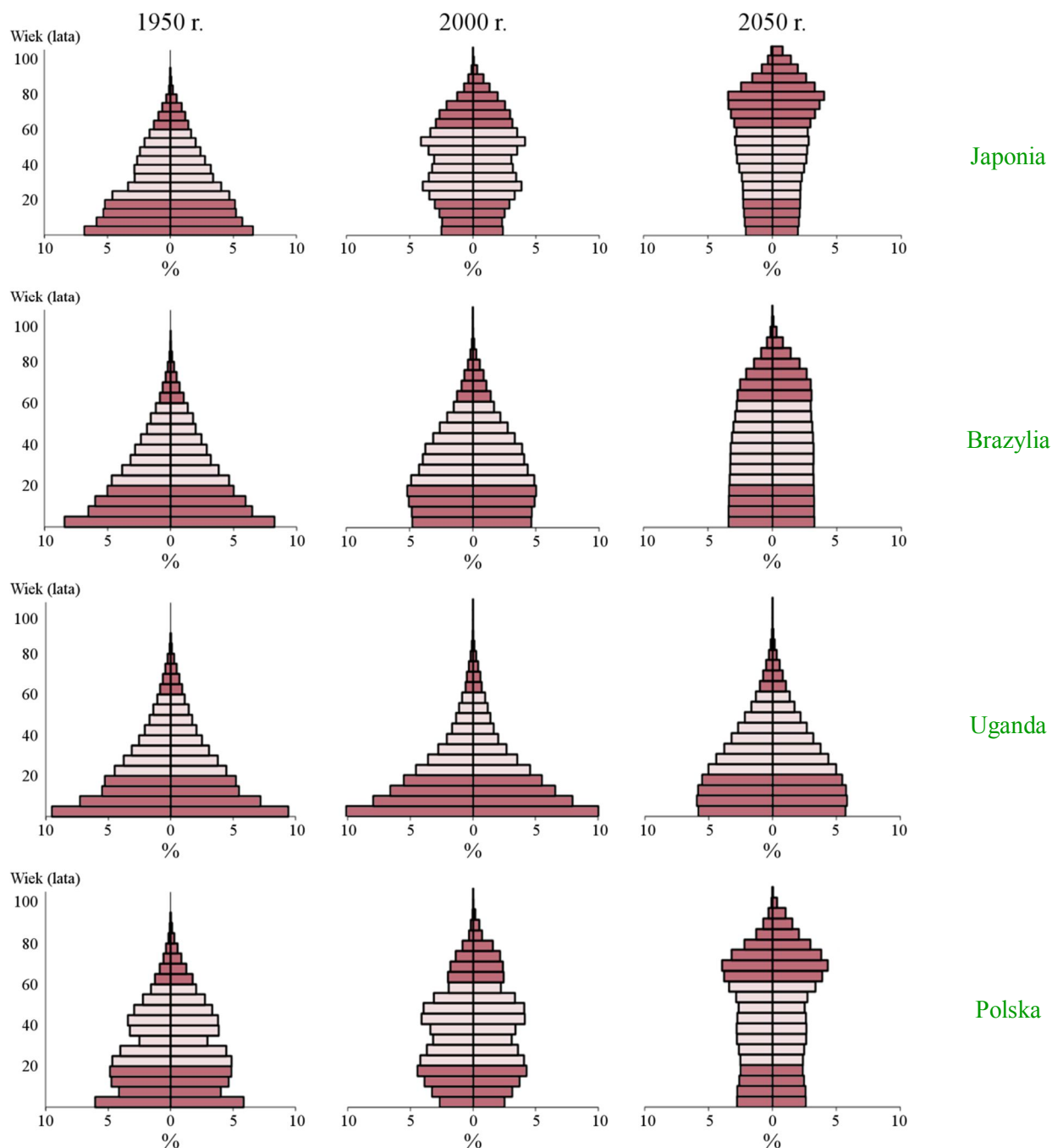
F – zgony na 1000 mieszkańców w 2013 r.



Zadanie 18.

A. W wykropkowane miejsca obok piramid wieku wpisz nazwy odpowiednich państw. Odpowiedzi wybierz spośród poniższych. Tylko 4 odpowiedzi spośród 5 podanych są prawidłowe.

Brazylia, Japonia, Polska, Stany Zjednoczone, Uganda



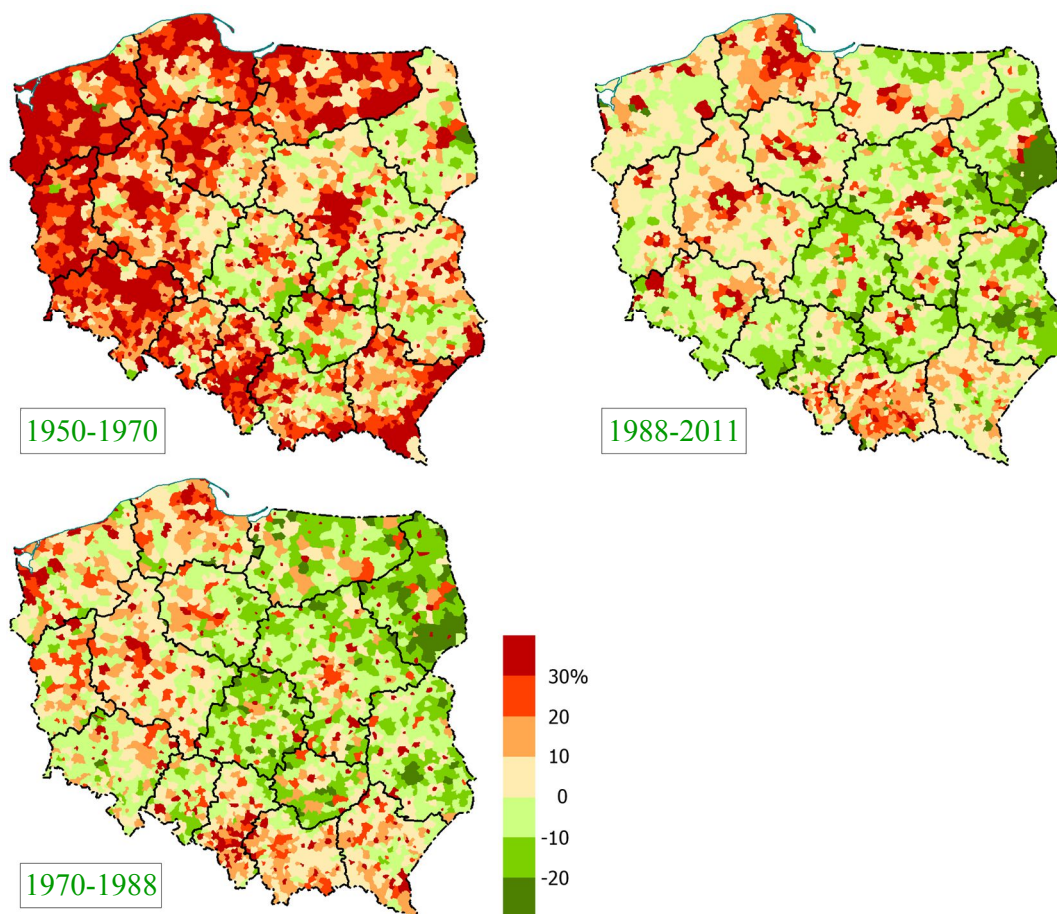
Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych

B. Na wszystkich wykresach zawsze z lewej strony osi pionowej (wpisz znak „X” przy poprawnej odpowiedzi):

- ☐ zaznaczony jest udział kobiet w danej kategorii wieku
- ☒ zaznaczony jest udział mężczyzn w danej kategorii wieku
- ☐ to bez znaczenia

Zadanie 19.

Na mapach przedstawiono zmiany liczby ludności w Polsce w latach 1950-2011, obliczone na podstawie danych z kolejnych spisów powszechnych. Zaznaczono współczesne granice województw.



A. Przyporządkuj prawidłowe okresy do poszczególnych map, wpisując je do prostokątów w lewym dolnym rogu: 1950-1970 1970-1988 1988-2011

B. Na podstawie treści map lub własnej wiedzy odpowiedz na pytania, wstawiając znak „X” w odpowiednie kwadraty (prawidłowa jest zawsze tylko jedna odpowiedź):

a) w latach 1950-1970 na tzw. Ziemiach Odzyskanych przyrost liczby ludności w porównaniu do obszaru byłego Królestwa Kongresowego był:

☒ większy ☐ mniejszy ☐ mniej więcej taki sam

b) depopulacja jest charakterystycznym procesem występującym na większości obszaru Ziemi Kłodzkiej dla okresów:

☐ 1950-1970 ☒ 1988-2011 ☐ dla wszystkich okresów

c) najbardziej charakterystycznym dla procesu suburbanizacji w całym kraju jest okres:

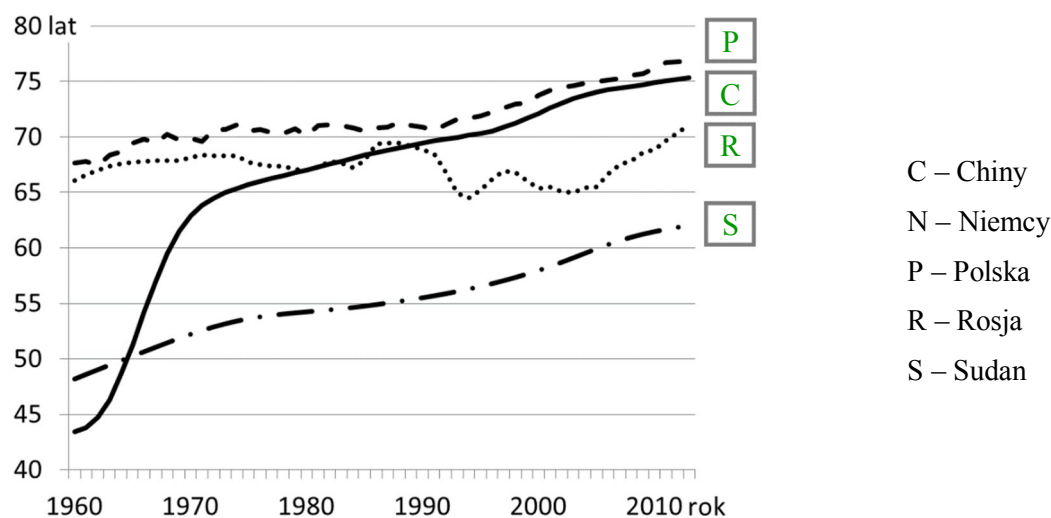
☐ 1950-1970 ☐ 1970-1988 ☒ 1988-2011

d) na obszarze większości Kaszub i Podhala wzrost liczby ludności następował w okresach:

☐ tylko 1950-1970 ☐ tylko 1988-2011 ☒ we wszystkich okresach

Zadanie 20.

Na rysunku przedstawiono zmiany przeciętnej oczekiwanej długości życia (dla kobiet i mężczyzn ogółem) w wybranych państwach na świecie (według Banku Światowego). Przyporządkuj 4 państwa z podanych 5 do odpowiednich linii na wykresie, wstawiając odpowiednie litery do kwadratów. Dane dla państw zestawiono według ich współczesnych granic.



Zadanie 21.

Odpowiedz, wstawiając znak „X” w odpowiedniej komórce tabeli, jaka część populacji danego terytorium (państwa lub regionu) mieszka w podanym mieście. Podano poprawnie wypełniony przykład dla Warszawy i Polski.

Miasto w granicach administracyjnych (terytorium)	Udział liczby ludności miasta w populacji państwa lub regionu w 2014 r.				
	0-3%	3-10%	10-20%	20-50%	>50%
Warszawa (Polska)		X			
Budapeszt (Węgry)			X		
Sydney (Australia)			X		
Kraków (woj. małopolskie)				X	
Palermo (Sycylia)			X		
Szanghaj (Chiny)	X				

Zadanie 22.

Zaznacz prawidłowe odpowiedzi, wstawiając znak „X” w odpowiednie kwadraty (prawidłowa jest zawsze tylko jedna odpowiedź).

A. W Polsce w ostatnim dziesięcioleciu (2004-2013) urodziło się:

- ☒ więcej chłopców niż dziewczynek
- ☐ więcej dziewczynek niż chłopców
- ☐ tyle samo chłopców co dziewczynek
- ☐ 1,5 mln chłopców i dziewczynek

B. Współczynnik dzietności to:

- ☐ liczba urodzeń żywych na 1 gospodarstwo domowe
- ☐ liczba dzieci w wieku 0-6 lat przypadająca na 1 matkę
- ☒ liczba urodzeń dzieci przypadająca na jedną kobietę w okresie rozrodczym
- ☐ liczba urodzeń noworodków przypadająca na jedno małżeństwo

C. Kiez (Kietz) to:

- ☐ nieużywana od 1945 r. nazwa Katowic
- ☐ miasto nad Renem, znane z najwyższego po II wojnie światowej przyrostu ludności
- ☐ nazwisko niemieckiego podróżnika z XIX w., badacza Mongolii
- ☒ zwarty obszar miasta w Niemczech zamieszkały przez ludność od pokoleń

D. Miasto-ogród to:

- ☐ miasto o wysokim udziale w PKB produkcji ogrodnictwa
- ☐ inaczej miasto grodzone, np. fosą
- ☒ koncepcja urbanistyczna Ebeneзера Howarda dotycząca miasta satelickiego
- ☐ na przykład Warka, będąca ośrodkiem przemysłu rolno-spożywczego

E. Polska nazwa miasta Sopot pochodzi od:

- ☐ przedwojennego architekta i demografa Jerzego Sopotkiego
- ☒ starosłowiańskiego słowa sopot, oznaczającego potok lub źródło
- ☐ niemieckiego słowa Spaten, oznaczającego „szpadeł”
- ☐ od procesów abrazji, opisywanej niegdyś jako „zasypywanie” się morza

F. Gentryfikacja to:

- ☐ proces migracji ze wsi do miast
- ☐ niezachowany już obyczaj szlachty angielskiej, polegający na upamiętnianiu dnia tygodnia urodzin królowej
- ☐ obrzęd inicjacji (przejścia) wielu ludów (afrykańskich, azjatyckich i in.), związany z osiągnięciem 15 roku życia u mężczyzn
- ☒ proces „uszlachetniania” osiedlu i dzielnic miejskich poprzez m.in. poprawę składu społecznego mieszkańców